

ДЭКОР, ЯШЧЭ ДЭКОР...

Стары замак у Гродне пачалі ўпрыгожваць скульптурна-мастацкімі элементамі

У хуткім часе на ўязной арцы з'явіцца барэльф анёла з крыламі. Масіўны дэкор напрыканцы мінулага года пачалі вырабляць на Гродзенскім заводзе па перапрацоўцы каменя. Частка кесонаў ужо зманціравана. Аздабленне вядзецца паралельна з будаўніцтвам першай чаргі каралеўскага палаца.

Анёл вагой у паўтону

Да аднаўлення замка падключылі майстры па камені і скульптары. Спецыяльная брыгада створана на Гродзенскім заводзе па перапрацоўцы каменя. Адкажны заказ трапіў на найбуйнішае ў сваёй галіне прадпрыемства вобласці.

Цяпер зманціраваны партал з боку аркі, зроблены парапеты пад дахам і балюстрады. І гэта толькі пачаткі маштабных работ па дэкараванні палаца, адзначаюць на прадпрыемстве.

Працэс даволі працаёмкі. Як расказаў гродзенскі скульптар Уладзімір Панцялеў, па падрэзках толькі аднаго кесона, памерам 60х60 сантыметраў, патрэбна каля 10 дзён. Кожны элемент — гэта індывідуальная работа.

Зараз у гэтых дэкарацыях з кветак, гронак вінаграду, галавы льва. Элементы даволі масіўныя — кожны ваżyць не менш за 200 кілаграмаў. А галава анёла з крыламі — удвая больш. Гэта скульптура зойме сваё пачэснае месца ў цэнтры аркі. Дарэчы, увесь дэкор робіцца ў адпаведнасці з гістарычным вобразам палаца часоў Стафана Баторыя. З такога самага пясканіку, што ўпрыгожваў замак у XVI стагоддзі. Пашукі радыёвішча занялі шмат часу, адзначыў навуковы кіраўнік праекта Алег Шымбарэцкі.

І нарэшце знайшлі падобны пясканік у Польшчы, недалёку ад Варшавы.

Блокі адтуль паступаюць трох колераў — белыя, шэра-зялёныя і бледна-чырвоныя. На тыдзень завод прымае некалькі фураў з 20 тонамі пясканіку. Пакуль зроблена 10 кесонаў — архітэктурных элементаў для арака. Усе яны зманціраваны. Да канца студзеня тут мяркуюць поўнаасць аздабіць уязную арку. А ўвогуле работы па дэкары значна даўжэйшыя, бо ім упрыгожваць як вокнавы, так і ўнутраны аб'ём замка. А ён, як вядома, узводзіўся з уласцівым для каралеўскага палаца размахам.

У пошуках страчанага

Стары замак — адзіная каралеўская рэзідэнцыя, якая захавалася ў Беларусі. Таму і было вырашана аднавіць замак у такім выглядзе, які ён быў падчас кіравання караля Стафана Баторыя. У свой час кароль зрабіў палац сваёй рэзідэнцыяй і з дапамогай архітэктара Санта Гулы надаў яму раскошны выгляд. Але да наша-

га часу замак дайшоў без былой велічы. Пасля рэканструкцыі ён зноў набыў рысы каралеўскага палаца XVI стагоддзя.

Вось ужо больш як год тут вядуцца работы. І разам з гэтым не сціхаюць спрэчкі вакол гістарычнага аб'екта. Да дыскусіі падключыліся і нашы суседзі-паліякі. Экспертная група на чале з кіраўніцтвам міністэрства культуры не так даўно пабывала на будоўлі і нават вынесла свой вердыкт — рэканструкцыя адпавядае аўтэнтычнаму выглядзе.

А вось унутраны праект пакуль не вызначаны. Гэта звязана не толькі з вялікімі аб'ёмамі работы па ўзнаўленні сцен, але і з адсутнасцю поўнай карціны гістарычных матэрыялаў па размяшчэнні пакояў замка. Такія звесткі з'явіліся ў іментарным дакументам. І хоць іх даволі шмат —

10—12 тамоў, сустрэкаюцца супрацьлеглыя звесткі па размяшчэнні тых жа пакояў. Напрыклад, цяпер вядуцца спрэчкі, у якім з іх кароль правёў апошнія дні свайго жыцця.

— Есць эскізы праект рэканструкцыі Старага замка 80-х гадоў, які зрабіў мінскі архітэктар Бачкоў. І яго праект не разыходзіцца з гістарычным іментарным планам. Новыя інтэрпрэтацыі выклікаюць пытанні, — згадвае Алег Шымбарэцкі. — У канчатковым выглядзе гэты план існуе, і згодна з ім, у праект Бачкова ўносяцца карэктывы. Напрыклад, спальня Баторыя магла знаходзіцца ў іншым месцы.

Асобы, якія рабілі інвентарызацыю, часцей за ўсё звярталі ўвагу на нейкія праблемы, якія існавалі ў пакоі. Напрыклад, рыпелі дзверы альбо не працаваў замок... У такіх выпадках гэты пакой адзначаўся ў дакументах. Калі ўсё добра, пакой маглі і не ўпісаць у план. Таму гэтыя пытанні не столькі пра з'яўленне новых звестак, колькі пра іх інтэрпрэтацыі, лічыць Алег Шымбарэцкі.

— У каралеўскіх замках праходзіла інвентарызацыя перад прыездом караля, напрыклад, важныя падзеі

на чале з кіраўніцтвам міністэрства культуры не так даўно пабывала на будоўлі і нават вынесла свой вердыкт — рэканструкцыя адпавядае аўтэнтычнаму выглядзе.

Асобы, якія рабілі інвентарызацыю, часцей за ўсё звярталі ўвагу на нейкія праблемы, якія існавалі ў пакоі. Напрыклад, рыпелі дзверы альбо не працаваў замок... У такіх выпадках гэты пакой адзначаўся ў дакументах. Калі ўсё добра, пакой маглі і не ўпісаць у план. Таму гэтыя пытанні не столькі пра з'яўленне новых звестак, колькі пра іх інтэрпрэтацыі, лічыць Алег Шымбарэцкі.

У каралеўскіх замках праходзіла інвентарызацыя перад прыездом караля, напрыклад, важныя падзеі

на чале з кіраўніцтвам міністэрства культуры не так даўно пабывала на будоўлі і нават вынесла свой вердыкт — рэканструкцыя адпавядае аўтэнтычнаму выглядзе.

Асобы, якія рабілі інвентарызацыю, часцей за ўсё звярталі ўвагу на нейкія праблемы, якія існавалі ў пакоі. Напрыклад, рыпелі дзверы альбо не працаваў замок... У такіх выпадках гэты пакой адзначаўся ў дакументах. Калі ўсё добра, пакой маглі і не ўпісаць у план. Таму гэтыя пытанні не столькі пра з'яўленне новых звестак, колькі пра іх інтэрпрэтацыі, лічыць Алег Шымбарэцкі.

У каралеўскіх замках праходзіла інвентарызацыя перад прыездом караля, напрыклад, важныя падзеі

на чале з кіраўніцтвам міністэрства культуры не так даўно пабывала на будоўлі і нават вынесла свой вердыкт — рэканструкцыя адпавядае аўтэнтычнаму выглядзе.

на чале з кіраўніцтвам міністэрства культуры не так даўно пабывала на будоўлі і нават вынесла свой вердыкт — рэканструкцыя адпавядае аўтэнтычнаму выглядзе.

Асобы, якія рабілі інвентарызацыю, часцей за ўсё звярталі ўвагу на нейкія праблемы, якія існавалі ў пакоі. Напрыклад, рыпелі дзверы альбо не працаваў замок... У такіх выпадках гэты пакой адзначаўся ў дакументах. Калі ўсё добра, пакой маглі і не ўпісаць у план. Таму гэтыя пытанні не столькі пра з'яўленне новых звестак, колькі пра іх інтэрпрэтацыі, лічыць Алег Шымбарэцкі.

У каралеўскіх замках праходзіла інвентарызацыя перад прыездом караля, напрыклад, важныя падзеі

на чале з кіраўніцтвам міністэрства культуры не так даўно пабывала на будоўлі і нават вынесла свой вердыкт — рэканструкцыя адпавядае аўтэнтычнаму выглядзе.

Асобы, якія рабілі інвентарызацыю, часцей за ўсё звярталі ўвагу на нейкія праблемы, якія існавалі ў пакоі. Напрыклад, рыпелі дзверы альбо не працаваў замок... У такіх выпадках гэты пакой адзначаўся ў дакументах. Калі ўсё добра, пакой маглі і не ўпісаць у план. Таму гэтыя пытанні не столькі пра з'яўленне новых звестак, колькі пра іх інтэрпрэтацыі, лічыць Алег Шымбарэцкі.

У каралеўскіх замках праходзіла інвентарызацыя перад прыездом караля, напрыклад, важныя падзеі

на чале з кіраўніцтвам міністэрства культуры не так даўно пабывала на будоўлі і нават вынесла свой вердыкт — рэканструкцыя адпавядае аўтэнтычнаму выглядзе.

«Звязда» працягвае друкаваць матэрыялы ў падтрымку адрыцця ў пасёлку Глуша Бабруйскага раёна музея, прысвечанага творчасці Алеся Адамовіча.

ЖЫВЫЯ СТАРОНКИ

Так шмат ужо напісана пра музей Адамовіч у Глушы, што калі б з літарак можна было склаці будынак, ён, напэўна, атрымаўся б на некалькі паверхаў. Але ні мы, ні чытачы не губляем надзеі, што ён будзе. Вось і чарговы званок таму пацвярджае. «Гэта Мікалай Якаўлевіч Карповіч, — прагучала ў тэлефоннай трубецы. — Я — ураджэнец Глушы, але зараз жыву ў Віцебску. Хачу падзякаваць газеце за такі цудоўны праект. Маляйце, што падымаеце гэтую тэму. Музей павінен быць. Ён стане ўшанаваным памяццю для ўсіх глушанцаў».

Калі чалавек за некалькі дзён да Новага года думае пра будучае музея ў маленкай Глушы, напэўна, гэта сапраўды важна.

ТАЯ САМАЯ АПТЭКА

Пакуль размаўлялі з Мікалаем Якаўлевічам, высветлілася, што ён сямяю Адамовіча ведае не па кніжках.

— Я 1937-га года нарадзіўся, жывы сведка гісторыі пасёлка. Бацька Алеся Адамовіча быў урачом, а я часта хварэў, і ён мяне ратаваў. Мая старэйшая сястра Любоў Якаўлеўна, а нас у сям'і было пяцёра, падчас вайны працавала ў аптэцы, разам з маці Алеся Адамовіча — Ганнай Мітрафанунай. Яшчэ адна сястра Алеся была сувязной партызанскага атрада. Яе выдаў сусед-паліцай. Дзве мае сястры прайшлі канцлагер — адна Асвенцім, другая Бухенвальд. Трэцюю таксама хачелі сагнаць у Германію, але гэтым перашкодзілі бабруйскае падпольшчыкі.

Мікалай Якаўлевіч збіраецца перадаць будучаму музею ўспаміны сваёй старэйшай сястры і ўсе яе ўзнагароды, у тым ліку памятнае медалёвае знамя Асвенціма. Яна была выдатнікам народнай асветы, вяла актыўнае грамадскае жыццё. У архіве Карповіча захаваліся артыкулы пра жыхароў па-сёлка, якія таксама шмат чаго могуць расказаць пра мінулае. «Збіраюся сёлета з'ездзіць у Глушу на сустрэчы выпускнікоў, — падзяляўся ён сваімі планами. — Школу скончыў у 1955 годзе, шмат цёплых успамінаў засталося. У нас былі вельмі моцныя матэматыкі, і мне прывілі любоў да гэтага предмета. Дзякуючы яму і мяне і сёння цудоўная памяць. Добра памятаю сваё дзяцтва, вайну».

Таксама шмат часу патрабуе пошук патрэбных будаўнічых матэрыялаў — керамічнай пліткі, той жа цагляны... Выбар іх сярод мясцовых прадпрыемстваў даволі нізкі, таму прыходзіцца шукаць за межамі краіны.

А між тым, часу застаецца ўсё менш. Першую чаргу рэканструкцыі намячана завяршыць на будучы год.

Літаральна наўдана, ужо ў новым годзе, знойдзена чарговая шахматная фігура XIII стагоддзя. Гэта драўляная пешка, на якой бачны знак Сонца — кола са спіцамі. Гэта знаходка стала ўжо чацвёртай у так званай партыі Замкавай гары. Разам з трыма шахматнымі фігурамі — ладдзёй і двюма пешкамі, знойдзены і фрагмент шахматнай дошкі.

Нядаўна археолагі раскапалі касцяныя пласціны, якія ўпрыгожвалі сядло. Прадметы адлюстроўваюць быт жыхароў гэтых зямель канца XIV стагоддзя. Гэта — кераміка, рэшткі скураных вырабаў — рамяноў і абутку. Знойдзены бронзавы пярсцёнак і завушніца.

Сапраўднай сенсацыяй сталі рэшткі сцяны часоў Вітаўта. Яе выявілі падчас праектаваў будавання аднаго пакояў. Акрыты каля 20 старажытных драўляных пабудов. Усе спілы апрацвалі на дынамічнай машыне. Многія ўжо вызначаны па даце — гэта XIV—XV стагоддзі.

Раскопкі вядуцца на той частцы гары, дзе некалі была камяніца — гаспадарчая пабудова часоў каралеўскай рэзідэнцыі. На месцы раскопак плануецца стварэнне музейнай экспазіцыі. І гэта будзе наступным этапам рэканструкцыі. Першы, самы складаны этап, завяршыць узяць дзене аркі, сярэдняй вежы, галерэі і сцяны над Нёманам.

Кожны ўзровень патрабуе свайго асаблівага падыходу, а вопыт рэканструкцыі такога аб'екта пакуль не напрацаваны, — адзначае Алег Шымбарэцкі, — прыходзіцца літаральна паказваць, куды класці цэглу. Гэта замаруджвае ход работ.

Таксама шмат часу патрабуе пошук патрэбных будаўнічых матэрыялаў — керамічнай пліткі, той жа цагляны... Выбар іх сярод мясцовых прадпрыемстваў даволі нізкі, таму прыходзіцца шукаць за межамі краіны.

А між тым, часу застаецца ўсё менш. Першую чаргу рэканструкцыі намячана завяршыць на будучы год.

Літаральна наўдана, ужо ў новым годзе, знойдзена чарговая шахматная фігура XIII стагоддзя. Гэта драўляная пешка, на якой бачны знак Сонца — кола са спіцамі. Гэта знаходка стала ўжо чацвёртай у так званай партыі Замкавай гары. Разам з трыма шахматнымі фігурамі — ладдзёй і двюма пешкамі, знойдзены і фрагмент шахматнай дошкі.

Нядаўна археолагі раскапалі касцяныя пласціны, якія ўпрыгожвалі сядло. Прадметы адлюстроўваюць быт жыхароў гэтых зямель канца XIV стагоддзя. Гэта — кераміка, рэшткі скураных вырабаў — рамяноў і абутку. Знойдзены бронзавы пярсцёнак і завушніца.

Сапраўднай сенсацыяй сталі рэшткі сцяны часоў Вітаўта. Яе выявілі падчас праектаваў будавання аднаго пакояў. Акрыты каля 20 старажытных драўляных пабудов. Усе спілы апрацвалі на дынамічнай машыне. Многія ўжо вызначаны па даце — гэта XIV—XV стагоддзі.

героя адамовічскай дыялогі «Вайна пад стрэхамі» і «Сьнягі ідуць у бой» — падпольшчыка Лісіцына, у жыцці Івана Рыгоравіча Гарнастая. Дачка доўга расказвала пра тых жахлівых гісторыяў, якія перажыў у першы год вайны яе бацька. Як ён пайшоў на фронт, як трапіў у палон, як спрабаваў збегчы. Аднойчы ў яго гэта атрымалася. Пешшу ішоў болей месяца з Украіны. Зранены, знямомлы, але ж дабраўся. А калі крыху падлячыўся, заняўся падпольнай работай у тыле ворага. З яго дапамогай было здзейснена шмат дыверсій.

Яшчэ адзін прататып — дзед Ляшчун, у кнізе — Лясун. «Жыў да вайны ў Навіках на хутары, быў сувязны, вывозіў на кані семі партызан у лес, — прыгадае Зінаіда Івануна героя. — Памятаецце эпізод, калі стары, каб зайці ў аптэку і перадаць інфармацыю ад партызан, паваліўся на зямлю і енчыў, быццам ад болю ў жываце? І немцы паверылі, што ў яго прыступ. Вось гэта ён і ёсць. Вельмі хітры быў стары. У яго засталіся дзве дачкі, але жывыя яны ці не, я нават не ведаю.

Ёсць у ворах Адамовіча і не вельмі станоўчыя прыклады паводзін тутэйшых жыхароў. І хоць пісьменнік адкрыта не ўказаў на іх, яны самі сябе называлі. Зінаіда Гарнастая успамінае, як аднойчы яе выклікалі ў сельсавет па адной скарге. Адзін з пазнаўшых сябе напісаў ліст уладцам, што Адамовіч не заслугуе таго, каб яго памяць увекавечылі. Напісаў, што ён абгабарыў яго — часнага чалавек. Прыехала шмат правяральных, высвятлялі, што і як, але скарга не пацвердзілася.

— Адамовіч у рамане практычна ўсіх глушанцаў згадаў, але тых людзей ужо і на свеце няма, — уздымае Зінаіда Івануна. — І нават іх дзеці або раз'ехаліся, або паміралі. Сёння некаторыя жыхары нават і не ведаюць, хто такі Алякс Адамовіч і якое ён мае дачыненне да Глушы. Ужо тры пакаленні з тых часоў змяніліся. Ды і прыезджых стала шмат.

ДЫК ШТО ТАМ, З МУЗЕЕМ?

Пра музей гаворка ішла яшчэ падчас пахавання пісьменніка ў Глушы. Сёлета, дарэчы, спалняецца чвэрць стагоддзя з таго маманту. Летась, дзякуючы ініцыятыве бабруйскага актывіста Андрэя Архіпенкі, у пасёлку з'явіўся арт-прыпынак, прысвечаны Адамовічу, і былі сабраны грошы на помнік пісьменніку. Плануецца, што ён будзе ўста-

ноўлены сёлета. У Бабруйскім раёнвыканкаме вітаюць яшчэ адну ініцыятыву Андрэя — стварыць грамадскую маладзёжную арганізацыю, якая зможа ўзяць на сябе абавязкі па рэканструкцыі будынка аптэкі пад музей.

— Зараз мы вывучаем юрыдычныя нюансы. Будзем удзячны, калі неабходны спецыялісты ў гэтым пытанні далучацца да нас. Трэба вызначыцца, колькі грошай спатрэбіцца на праектна-каштарысную дакументацыю. Шукаем архітэктара, які зможа даць парады, моладзь, якая актыўнічае ў сацыяльных сетках і зможа прасоўваць нашы планы праз інтэрэт. Мяркуем стварыць у Глушы такі музей, які стане адначасова культурна-грамадскім цэнтрам па развіцці пасёлка, месцам сустрэч творчых моладзі.

20 студзеня Андрэй са сваімі сябрамі плануе сабрацца ў антыкаварні ў Бабруйску і запісаць усіх, каму неаб'явава лёс музея Алеся Адамовіча. Наталля Адамовіч ужо атрымала запрашэнне на гэтую сустрэчу.

— Мне вельмі прыемна, што ў Бабруйску з'явілася суполка маладых людзей, якім цікава не толькі творчасць, але і справа увекавечання памяці Алеся Адамовіча. Дзякуючы ім за неаб'явавае стаўленне да майго бацькі, — прызнаецца яна.

Наталля Адамовіч атрымала запрашэнне яшчэ на адно мерапрыемства, звязанае з імем яе бацькі. Сёлета ў Расіі ўрачыста адзначаецца 100-годдзе з дня нараджэння вядомага расійскага пісьменніка Данііла Граміна 140-годдзе з моманту першага выдання «Блакаднай кнігі», напісанай ім у саўтварстве з Алесем Адамовічам. У верасні — месяцы, калі пачалася блакада, у Санкт-Пецярбургу адбудзецца канферэнцыя-выстаўка, прысвечаная юбілейным датам. А летась «Блакадная кніга» была перавыдадзена ў Германіі.

Налі ЗІГУЛЯ.
Збор сродкаў на музей працягваецца. Далучыцца да добрай справы можаце і вы. Разліковы рахунак існуе пры адрэсе ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Бабруйскага райвыканкама р/р ВУ84К ВВ364212 9272326710000 у філіяле 703 ААТ «АБ Беларусбанк», БИК АКВВВУ21703, УНП 701226324.

Прызначэнне плацяжу: «Для вырабу праектна-каштарыснай дакументацыі і рэканструкцыі будынка ў пасёлку Глуша пад музей А. Адамовіча». Гэты доўгі банк павінен быць пазначаны ў кэшавым дакуменце абавязкова.

«Прыязджайце дадому»: кніга выбранай паэзіі Генадзя Бураўкіна

Выдавецтва «Мастацкая літаратура» прадаўжае серыю кніг «100 вершаў».

Праект нарадзіўся невпадкова. Чытачы, бібліятэкары звяртаюць увагу на тое, што часам сёння кнігі паэзіі выходзяць вялікімі фаліянтамі. Здраецца, у некалькі соцен старонак. Сустрэкаюць такое выданне, здаецца, а ці будзе чытаць сучаснік такі збор вершаў які раман. Паэзія — заўсёды вобразы, параўнанні, адзіны радок... — Вось мы і задумаліся, што і як зрабіць, каб вярнуць увагу чытача да паэзіі. — тлумачыць дырэктар «Мастацкай літаратуры» Алякс БАДАК. — І прыйшла да такой задумы, што і ў вялікага, знакамитага і, магчыма, меней вядомага паэта можна выбраць сто самых лепшых вершаў і выдаць адной невялікай кнігай. Так склаўся серыя «100 вершаў». Часам нам падказваюць кнігарні, бібліятэкі, каго перш-наперш выдаць. Часам мы арыентуемся на меркаванні літаратурнай грамадскасці. У выніку, пачынаючы з 2017 года, выдалі пяць кніг. Адзін калектыўны зборнік паэзіі прысвятлілі вершам пра малую радзіму. Аўтары іншых збораў, дзе пастараліся выбраць самае лепшае са спадчыны паэтаў, — Міхась Стральцоў, Яўгенія Янішчыц, Пімен Панчанка. Цяпер вост — «Ніці лёсу» Генадзя Бураўкіна.

«Ці то раніцай звонкай, / Ці то вечамам ціхім — / Прыязджайце дадому, / Прыязджайце дадому / На сустрэчу / З ішчэ не забытым дзяцтвам, / Дзе матуля / Кальску люляла малому...» Гэтыя радкі верша «Прыязджайце дадому» нарадзіліся пасля знаёмства чытача са знакамітым вершам Рыгора Бардуліна — і ў эпіграф нават Генадзь Бураўкіна вынес: «Трэба дома бываць часцей...». Многія творы аўтара кнігі «Ніці лёсу», якую ўклаў чуйны да паэзіі чалавек Віктар Шніп, — гэта добра вядомыя беларусыя песні. «Снежная імпрэсія» — гэта ж «Завіруха» («Ты куды мяне кілаш, / паслухай? — / На дварэ ні машын, ні людзей. / Белы снег, / Белы цень, / Белы дзень...») А хіба вы не ведаеце на памяць з маленства вост гэтыя словы: «Доўгі дзень, / Цёплы дзень / Адпывае за аблок, / Сіні цень, / Сонны цень / Адпывае ў кут далёкі. / Збеглі зайкі ўсе ў лясцы...»?.. Вядома ж, «Кальханка»!.. Не песня, а цэлы драматычны спектакль, які можна ўяўляць у любое надвор'е, у любую пару года. Бо ў вершы «спляць і мышкі, і стрыжы. / Спляць машыны ў гаражы», а толькі не спляць словы, ствараючы вобразынае карціна, узбагачаючы нашы ўяўленні дзеямі, насычаючы паветра вост нас сныжынкамі. І нясецца, выбіваючы капітамі галасы прыроды, «Конь незацугляны». Упэўнена нагадавае пра спаконвечнае «Малітва» («Божа, / Захіні маю Радзіму / Мудрасцо, / Спакоём / І цяплом!»)...

«Ніці лёсу» — выдатны напамін пра неўміручасць беларускай паэзіі, пра яе вышні. І яшчэ — якраз той выпадак, калі верхаваная кніга чытаецца ад першай да апошняй старонкі.

Мікола БЕРЛЕЖ.

Педагогіка + філасофія

«Настайнік без характару, што соль без смаку»

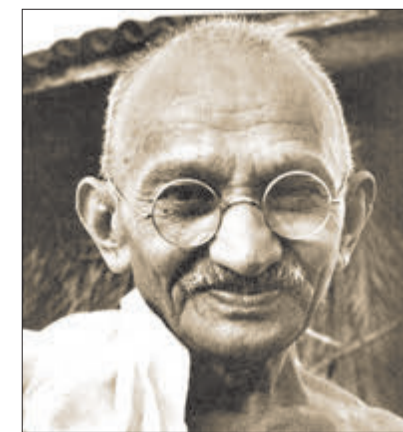
Аднойчы індыйскі лідар Махатма Гандзі садзіўся ў цягнік. Адна з яго сандалюў зляцела з нагі і упала на зямлю. Цягнік ужо пачынаў рух, і не было ніякай магчымасці падняць яе. Тады Гандзі, не раздумваючы, скінуў на зямлю і другую сандалю. На пытанне сябра пра свой учынак ён адказаў, што адна сандала не прынясе яму ніякай карысці, а дзве сандалі абавязкова каму-небудзь спатрэбяцца. Гэту гісторыю прыводзіць на старонках сваёй кнігі «Мудрасце будучыні» гарвардскі прафесар Дэвід Перкінс. Часцей за ўсё яе ўспрымаюць як прыклад шчодрасці, але насамрэч яна пра іншае — пра разуменне таго, што трэба людзям, і пра ўменне хутка знаходзіць правільнае рашэнне...

МІСІЯ — ЗЛУЧАЦЬ ПАКАЛЕННІ

Мінулы вясенню ў Мінску на тэрыторыі Лошыцкага сядзібна-паркавага комплексу прайшла ўрачыстая цырымонія пасадкі дрэў, прымеркаваная да 150-годдзя з дня нараджэння выдатнага індыйскага палітычнага і грамадскага дзеяча, чалавеча светы Махатмы Гандзі. Яго філасофія ненасільна аказала значны ўплыў на рух прыхільнікаў мірных пераменаў. Але Махатма Гандзі быў яшчэ і выдатным педагогам, які сцяврджаў, што ў адукацыі заключачца адзіна магчымы шлях негвалітнага змянення свету. Яго педагогіка складана складае больш за 400 крыніц, сярод якіх восем кніг, буквар, сотні артыкулаў і публічных выступленняў.

«Адукацыя можа даць вынікі, якіх нельга дасягнуць прымяненнем любові сілы», — лічыў Гандзі. Сімвалічна, што помнік яму некалькі гадоў таму з'явіўся ва ўнутраным дварыку Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, дзе стаў першым манументам у галерэй вядомых дзеячаў сусветнай палітыкі і навуцы.

Арыгінальная і самабытная педагогіка Гандзі з'яўляецца шмат у чым аўтарскай, яна арыентаваная на агуль-

началавечыя каштоўнасці, што прадвызначае іх вечную актуальнасць. Першая місія адукацыі — злучаць пакаленні, перадаваць назпапішы стагоддзямі вопыт, забяспечваць пераемнасць у развіцці культуры і цывільзацыі. Гандзі лічыў, што з гэтай функцыяй цалкам спраўлялася традыцыйная сістэма адукацыі Індыі. А вост парушэнне пераемнасці развіцця можа прывесці да «транспалітацыі» на нацыянальную глебу чужой сістэмы каштоўнасцяў і прычынаў.

На думку Гандзі, важную ролю адукацыя мае і для забеспячэння паступальнага і прагрэсіўнага развіцця краіны. Старанна ўлоўліваючы зме-

ны, прадыхтаваныя жыццём, яна павінна рыхтаваць да пераменаў людзей і дапамагаць ім прымаць правільныя рашэнні.

«Галоўная праблема адукацыі не столькі ў тым, каб вырашыць, чаму і як вучыць, колькі ў тым, дзе ўзяць добрых настаўнікаў».

У лютым 1926 года для педагогічнага дадатку газеты «Навадзвіжан» Гандзі напісаў артыкул «Што такое адукацыя?» Адказваючы на пастаўленае ў загаловаку пытан